

Psikolojiye Giriş

Şimdinin Bilinci, Geçmişin
Bilinci
Ders 7

Web adresi

Dil (devam)

Diğer hayvanlar da aynı türde
bir dile sahip midir?

(eğer değilse, bunu öğrenebilirler
mi?)

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sınırlı sayıda sesler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sürekli bir analog sinyal

İnsan dışı iletişim sistemleri

Bir konu üzerinde gelişigüzel değişkenlikler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Fonoloji, morfoloji, söz dizimi yok

Keyfi isimler yok

Geri dönüşümlü söz dizimi yok

Peki ya insanlar tarafından eğitilen primatlar?

Eğitilmiş primatların yetenekleri üzerine hararetli tartışma

- Kapsamlı eğitim boyunca yavaş bir şekilde öğrenilen az sayıda “kelime”
- Oldukça sınırlı sıralama; yenileme yok
- Çok tekrarlayıcı

Uzun bir eğitimin ardından tipik bir şempanzenin çıkardığı sesler

- Nim yemek, Nim yemek
- İç ye ben Nim
- Ben sakız ben sakız
- Gıdıklamak ben Nim oynamak
- Ben yemek ben yemek
- Ben muz sen muz ben sen vermek
- Muz ben ben yemek
- Vermek portakal ben vermek yemek portakal ben yemek portakal

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler çok zekiler
 - Doğru; ama dil öğrenme için zekadan daha fazlasına ihtiyaç vardır (genetik bozuklukları düşünün)

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler bizim en yakın evrimsel akrabalarımızdır
 - Doğru; ama insanlar şempanzelerden 5-10 milyon yıl önce ayrılmıştır; bu da özelleşmiş beyin yapılarının evrilmesi için oldukça bol bir zamandır

Dile ilişkin diğer konular

- Beyinde dil
- Dil bozukluklarının sinirsel ve bilişsel doğası
- Dilin algılanması ve üretilmesi
- Okuma
- İki dillilik ve çok dillilik
- Dil ve düşünce

Dil ve düşünce

- Soyut düşünce için dil gerekli midir?
 - Bebekler ve şempanzeler gibi dili olmayan türlere ilişkin çalışmalar
- Öğrendiğin dil senin düşünme şeklini değiştirdi mi?
 - Korece ve İngilizce gibi farklı dilleri konuşan insanlara ilişkin çalışmalar

Okuma Raporu #2

- Söz dizimini bilme ve zeki olma arasındaki ilişki hakkında ne düşünüyorsun? (söz dizimin öğrenmek seni zeki yapar mı? Ya da zeki olmak söz dizimini öğrenmeni mümkün kılar mı? İkisi de mi? Hiçbiri mi?) belirli bir duruş tercih et ve bunu dersten ve okumalarından edindiğin kanıtlarla savun.

Algı & Dikkat & Bellek

Büyük konular

ALGI

- Algı zor bir problemdir
- Başarılı algı dünya hakkında bilgiye dayalı (bilinçsiz) tahminleri içerir

DİKKAT

- Bazı şeylere dikkat ederken diğerlerine etmeyiz
- Dünyada olan şeylerin şaşırtıcı bir miktarını kaçıırız

BELLEK

- Çok sayıda bellek türü vardır
- Belleğin anahtarı düzenleme ve anlamadır
- Hatıralarınızın bazılarına güvenemeyebilirsiniz

Deneyimlerimiz hakkında sıklıkla yanılırız ...

... geçmişteki ve **hemen şuanki**

Algı & Dikkat & Bellek

Bu neden çok zor?

- 2 boyutlu bilgiden 3 boyutlu dünya hakkında çıkarsama yapman gerekiyor
- Matematiksel olarak imkansız (geriye doğru çarpma işlemi gibi)

Peki bunu nasıl çözeriz?

Dünyanın nasıl çalıştığı hakkında bilinçsiz varsayımlar

1. Renk
2. Nesnelere
3. Derinlik

Örnek 1:

Renk

Basit bir varsayım

- Gölgeleer yüzeyleri daha karanlık yapar
- Gölgede bir yüzey gördüğümüz zaman otomatik olarak onun görüldüğünden daha aydınlık olduğunu varsayarız
- Ve onu aydınlık olarak görürüz (gölgeye ilişkin ipuçlarını çıkar, onu olduğu gibi görürüz)

Örnek 2:

Nesneler

Örnek 3:

Derinlik

Derinlik Algısı

- En önemli algısal yeteneklerimizden biri üç boyutlu görmeye ilişkindir
- Derinlik algısı zordur; çünkü, sadece iki boyutlu imgelere erişime sahibiz
- Sadece 2 boyutlu retinal imgeler kullanarak nasıl 3 boyutlu dünyayı görüyoruz?

Derinlik Algısı İpuçları

- Algımızı etkileyen ipucu- uyaran özellikleri
- Görsel sistem retinal imgelerde beliren derinlik ipuçlarını faydalı hale getirebildiği için üç boyutlu görebiliyoruz

Bazı derinlik ipuçları

- Binoküler fark
- Üst üste binme
- Görelî büyüklük
- Doku eğimi
- Doğrusal perspektif

- Sağ üstteki resmin bir ikizkenar yamuk mu yoksa geriye doğru eğilmiş bir kare mi olduğunu söylemek oldukça güç.
- Eğer doku eklersek, doku eğimi bunun aslında bir kare olduğunu görmemize yardımcı olur

Büyüklük – Mesafe İlüzyonları

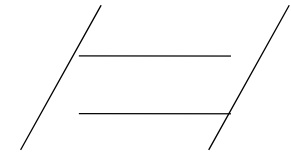

- Bu örneklerin her birinde üstteki ve alttaki çizgiler aslında aynı uzunlukta

(a) Müller-Lyer illüzyon

- Her iki durumda da üstteki çizgi daha uzun görünüyor

(b) Ponzo illüzyon

- Neden?

Müller-Lyer İllüzyonu

- Algı psikologları yukarıdaki yatay çizginin aynı zamanda daha ileride görüldüğü için daha uzun görüldüğü varsayımında bulunmaktadır
- Spesifik olarak, içe dönük oklar yatay çizginin size daha yakın olduğuna işaret ederken, dışa doğru olanlar tam tersi bir duruma işaret eder

Ponzo İllüzyonu

- Birbirine yaklaşan doğrular yukarıdaki doğrunun alttakinden daha uzakta olduğuna işaret eder

Bazı bellek ayrımlarına hızlıca bir göz atma

- Duyusal, kısa süreli, uzun süreli
- Örtük, açık
- Anlamsal, eylemsel
- Kodlama, biriktirme, geri alma
- Hatırlama & tanıma

Belleğin temel alt bölümleri

Dikkat duyusal bellekten
çalışma belleğine bilgi alır
(farkındalık)

Bazen dikkat çaba
gerektirmez

Bazen dikkat çalışmaya
gerek duyar

Bazen dikkat istemsizdir

Gerçek dünyada dikkat

- basketbol
- süreklilik
- kırpışma